

Rola państwa w gospodarce

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Z badań przeprowadzanych przez CBOS od połowy lat dziewięćdziesiątych wynika, że Polacy niezmiennie w większości uważają, iż państwo powinno zapewniać obywatelom wysoki poziom świadczeń społecznych, spełniać funkcje redystrybucyjne oraz odgrywać aktywną rolę w gospodarce. W ostatnich latach odnotowujemy jednak pewne nasilenie postaw liberalnych, związane prawdopodobnie ze wzrostem zamożności społeczeństwa i malejącym bezrobociem¹. W naszym ostatnim sondażu² pogłęбилиśmy problematykę dotyczącą relacji państwo-gospodarka. Zapytaliśmy o jego rolę w gospodarce: czy państwo powinno być w tej dziedzinie aktywne czy raczej powinno minimalizować zakres swojej ingerencji. Interesowały nas również oczekiwania co do głównych, priorytetowych sposobów oddziaływania na gospodarkę – co przede wszystkim państwo powinno robić w sferze gospodarki. Badaliśmy także opinie na temat udziału kapitału zagranicznego w naszej gospodarce – czy, zdaniem respondentów, udział ten jest zbyt duży, czy może nie jest to istotne, gdyż, według nich, kapitał nie ma narodowości.

ILE PAŃSTWA W GOSPODARCE?

Ponad połowa badanych jest zdania, że państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce, a co trzeci wyraża bardziej liberalne stanowisko, twierdząc, że im mniej państwa w gospodarce, tym lepiej. Opinie na ten temat w największym stopniu zależne są od preferencji partyjnych i poglądów politycznych. Za aktywną rolę państwa w gospodarce częściej niż pozostali opowiadają się respondenci identyfikujący się z prawicą, a w potencjalnych elektoratach partyjnych – zwolennicy PiS, w drugiej zaś kolejności – sympatycy ruchu Kukiz'15. Co interesujące, bardziej liberalne poglądy na gospodarkę najczęściej deklarują identyfikujący się z lewicą, a w drugiej kolejności – respondenci o centrowych poglądach politycznych. W elektoratach partyjnych to ponadprzeciętnie często zwolennicy Nowoczesnej oraz PO.

---

¹ Zob. komunikat CBOS „Elektoraty partyjne – charakterystyka poglądów”, czerwiec 2016 (oprac. B. Roguska).

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (328) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 września 2017 roku na liczącej 985 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Zakres ingerencji państwa w gospodarkę

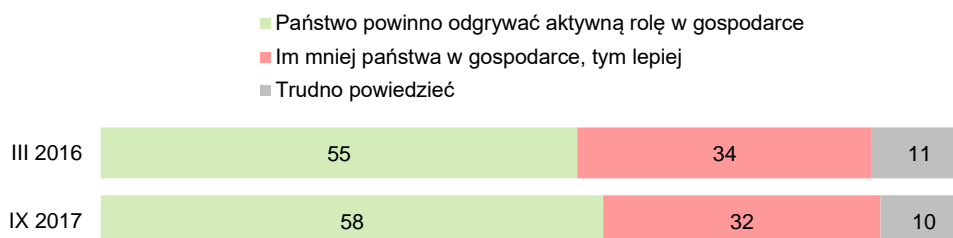

TABELA 1

Potencjalne elektoraty*	Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?		
	Państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce	Im mniej państwa, tym lepiej	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	77	16	8
Kukiz'15	65	31	4
Platforma Obywatelska	44	50	6
Nowoczesna**	42	59	0
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	57	24	19
Niezamierzający brać udziału w wyborach	53	36	12

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Biorąc pod uwagę inne charakterystyki społeczno-demograficzne można zauważyć, że za jak najmniejszym udziałem państwa w gospodarce relatywnie częściej niż pozostali opowiadają się badani lepiej wykształceni, znajdujący się w lepszej sytuacji materialnej oraz mieszkający w największych miastach. We wszystkich tych grupach wyraźnie przeważają jednak respondenci opowiadający się za aktywną rolą państwa w gospodarce. Ponadto częściej niż inni postulują ją w szczególności mieszkańcy wsi, respondenci w wykształceniu zasadniczym zawodowym oraz ankietowani znajdujący się w trudniejszym położeniu materialnym. Liberalne poglądy na gospodarkę wyraźnie częściej cechują mężczyzn niż kobiety, które nieco częściej opowiadają się za aktywną rolą państwa w gospodarce, częściej też nie mają wyrobionej opinii w tej sprawie.

SPOSOBY ODDZIAŁYWANIA

Niezależnie od ogólnych opinii na temat roli państwa w gospodarce, interesowało nas, co w odczuciu badanych państwo powinno robić w tej sferze przede wszystkim, jakiego typu działania podejmować. Zadaliśmy w tym celu pytanie otwarte, na które respondenci samodzielnie formułowali odpowiedzi – następnie zostały one pogrupowane w szersze kategorie. Badani udzielali rozmaitych odpowiedzi, o różnym stopniu ogólności, jednak zdecydowana większość z nich (79%) miała sprecyzowane zdanie na ten temat. W odczuciu respondentów bardzo ważnym obszarem oddziaływania państwa na gospodarkę jest wspieranie przedsiębiorczości (20%). Niektórzy w tym kontekście mówili o firmach ogólnie (12%), inni podkreślali, że państwo powinno wspierać przede wszystkim małe i średnie przedsiębiorstwa (7%), jeszcze inni postulowali wspieranie głównie polskich firm (2%). Ankietowani mówili ogólnie o stymulowaniu przedsiębiorczości bądź też wymieniali jakieś szczegółowe rozwiązania – ograniczanie biurokracji, ułatwienia w zakładaniu firm, tańsze kredyty dla rozpoczynających działalność gospodarzą. Niektórzy postulowali wprowadzenie rozwiązań mających bezpośredni związek z rozwojem przedsiębiorczości, lecz dotyczących również innych sfer, np. obniżenia podatków – przy czym najczęściej wymienianym rodzajem podatku był VAT (6%), uproszczenia prawa gospodarczego i systemu podatkowego, a jednocześnie spowodowania, by funkcjonujące przepisy nie zmieniały się często i były bardziej przewidywalne (4%). Rozwiązania te dotyczą także rozwoju inwestycji, które wymieniło 4% badanych. Po części z kwestiami inwestycji wiązały się również wypowiedzi respondentów odnoszące się do wzmacniania i wspierania przemysłu (1%), a także rozbudowy i dbałości o infrastrukturę (2%).

Zdaniem relatywnie wielu badanych do priorytetowych zadań państwa w sferze gospodarki należy przeciwdziałanie bezrobociu (11%) oraz – ogólnie – dbanie o rozwój gospodarczy, dobry stan finansów publicznych, niski deficyt, stwarzanie dobrych ram dla funkcjonowania gospodarki (11%).

Pojawiały się też wypowiedzi nawiązujące do wzmacniania polskiego kapitału (7%), niektórzy postulowali promocję polskich produktów, inni działania zapobiegające wyprowadzaniu zysków poza granice naszego kraju, odkupywanie zagranicznych przedsiębiorstw działających w Polsce, a także niewyprzedawanie polskich przedsiębiorstw. Część badanych argumentowała, że państwo powinno kontrolować kluczowe, strategiczne obszary gospodarki, wśród których wymieniane były m.in. obronność, transport, energetyka, a także pewne gałęzie przemysłu i sektor bankowy.

Niektórzy respondenci wyrażali oczekiwanie, żeby ingerencja państwa w gospodarkę została ograniczona do minimum, stojąc na stanowisku, że „państwo ma przede wszystkim nie przeszkadzać” w tej sferze, a także formułując postulaty, aby „nie mieszać polityki i gospodarki” (6%).

Wśród innych dosyć ogólnych postulatów pojawiły się oczekiwania, żeby państwo dbało o obywateli, aby ludziom żyło się dobrze, aby w kraju był dobrobyt (5%). Inni definiując rolę państwa w gospodarce wyrażali opinię, że powinno ono przede wszystkim kontrolować i koordynować różne obszary gospodarki (3%). Pojawiały się także oczekiwania związane z przeciwdziałaniem oszustwom

podatkowym (w szczególności wymieniane były wyłączenia VAT) i wszelkim nadużyciom gospodarczym oraz ze ściganiem nieprawidłowości i uszczelnianiem systemu podatkowego (3%).

Z kolei wśród szczegółowych rozwiązań wymieniane były takie postulaty jak: wspieranie rolnictwa (ustabilizowanie cen w rolnictwie, wprowadzenie cen minimalnych – 5%), wyższe zarobki, renty i emerytury, podniesienie płacy minimalnej (4%), dbałość o dobre umowy handlowe, stwarzanie odpowiednich ram prawnych dla kontaktów handlowych z innymi krajami, wspieranie eksportu (4%) oraz innowacyjności i rozwoju nowych technologii (2%). Niektórzy respondenci zwracali uwagę na sytuację osób młodych w naszym kraju, argumentując, że państwo powinno stworzyć jakieś rozwiązania adresowane do tej właśnie grupy, aby przeciwdziałać ich emigracji (1%).

Pojawiały się również postulaty dotyczące wsparcia osób najbardziej potrzebujących – biednych, niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji (2%), a także oczekiwania związane z poprawą sytuacji w służbie zdrowia i szkolnictwie (2%).

Co przede wszystkim państwo powinno robić w sferze gospodarki?

Wspierać przedsiębiorczość – ogólnie	12%	
Wspierać małe i średnie firmy	7%	20%
Wspierać polskie firmy	2%	
Przeciwdziałać bezrobociu		11%
Dbać o rozwój gospodarczy, stwarzać dobre ramy dla funkcjonowania gospodarki		11%
Wspierać polski kapitał, nie wyprowadzać zysków za granicę	3%	
Odkupować majątek sprzedany, utracony	1%	7%
Nie wyprzedawać polskich firm	1%	
Kontrolować strategiczne gałęzie gospodarki	2%	
Obniżyć podatki		6%
Nie przeszkadzać, minimalizować ingerencję w gospodarkę		6%
Dbać o obywateli, aby ludziom żyło się lepiej, dbać o dobrobyt		5%
Wspierać rolnictwo		5%
Dbać o wyższe zarobki, podnieść płacę minimalną		4%
Wspierać, przyciągać inwestycje	3%	
Wspierać inwestycje zagraniczne	1%	4%
Wspierać inwestycje krajowe	1%	
Wprowadzać proste, przewidywalne prawo		4%
Wspierać eksport	1%	4%
Zabiegać o dobre umowy handlowe, dobre relacje z innymi krajami	3%	
Przeciwdziałać oszustwom i ścigać nadużycia		3%
Kontrolować i koordynować różne obszary gospodarki		3%
Wspierać innowacyjność i rozwój nowych technologii		2%
Przeciwdziałać ubóstwu, chronić najsłabszych – biednych, niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji		2%
Poprawiać sytuację w służbie zdrowia i szkolnictwie		2%
Dbać o rozwój infrastruktury		2%
Wspierać młodych		1%
Wspierać przemysł		1%
Inne odpowiedzi		3%
Trudno powiedzieć		21%

Wyniki nie sumują się do 100%, bo respondenci mogli podać więcej niż jedną odpowiedź.

Przedstawiliśmy badanym również listę ośmiu sposobów oddziaływania państwa na gospodarkę i poprosiliśmy o wskazanie maksymalnie trzech z nich, w które państwo powinno angażować się najbardziej. Z udzielonych odpowiedzi wynika, podobnie jak w przypadku pytania otwartego, że państwo powinno przede wszystkim wspierać przedsiębiorczość (62%) oraz angażować się w zwalczanie bezrobocia (60%). Dla blisko połowy respondentów (48%) kluczowym obszarem powinno być wspieranie innowacyjności i rozwoju nowych technologii. Trzech na dziesięciu ankietowanych uważa, że państwo powinno angażować się głównie w rozwijanie dużych inwestycji państwowych (30%) oraz przyciąganie i wspieranie inwestycji zagranicznych w Polsce (29%). Relatywnie niewielu jest zdania, że te działania powinny koncentrować się na repolonizacji, odkupywaniu zagranicznych przedsiębiorstw działających w Polsce (18%) bądź też na pobudzaniu popytu i konsumpcji (15%). Jedynie nieliczni zaliczają dalszą prywatyzację do priorytetowych obszarów oddziaływania państwa na gospodarkę (5%).

CBOS

RYS. 2. Proszę spojrzeć na poniższą listę i wskazać te działania w sferze gospodarki, w które państwo obecnie powinno angażować się przede wszystkim. Proszę wybrać maksymalnie trzy odpowiedzi.

RYS. 3. Proszę spojrzeć na poniższą listę i wskazać te działania w sferze gospodarki, w które państwo obecnie powinno angażować się przede wszystkim. Proszę wybrać maksymalnie trzy odpowiedzi.

Warto zwrócić uwagę na różnice w odpowiedziach na to pytanie między badanymi uważającymi, że państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce, a opowiadającymi się za jak najmniejszym jego udziałem w tej sferze. Respondenci deklarujący, że państwo powinno pełnić aktywną rolę, częściej niż ci o liberalnych poglądach uważają, że państwo powinno angażować się w zwalczanie bezrobocia, rozwijanie dużych inwestycji państwowych, a także w repolonizację przedsiębiorstw. Z kolei zwolennicy jak najmniejszej ingerencji państwa w procesy rynkowe częściej są zdania, że rolą państwa w sferze gospodarki jest przede wszystkim wspieranie innowacyjności, przedsiębiorczości oraz przyciąganie i wspieranie inwestycji zagranicznych.

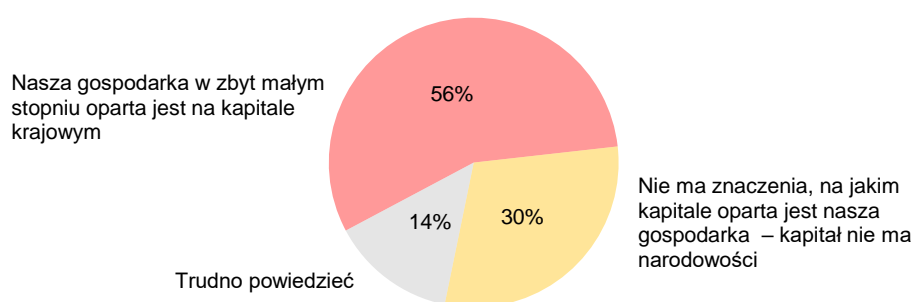

CZY KAPITAŁ MA NARODOWOŚĆ?

Ponad połowa badanych (56%) jest zdania, że nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym, a trzech na dziesięciu wyraża przekonanie, że nie ma znaczenia, na jakim kapitale oparta jest nasza gospodarka, gdyż nie ma on narodowości.

CBOS

RYS. 4. Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?

Postrzeganie tej kwestii, podobnie jak roli państwa w gospodarce, w znacznej mierze zależy od preferencji partyjnych i poglądów politycznych. Opinie o zbyt małym udziale kapitału krajowego w naszej gospodarce idą w parze z prawicowymi identyfikacjami politycznymi, a w potencjalnych elektoratach partyjnych – z poparciem udzielanym PiS oraz ruchowi Kukiz'15. Natomiast przekonanie, że kapitał nie ma narodowości, częściej niż pozostali deklarują respondenci utożsamiający się z lewicą, a w elektoratach – zwolennicy Nowoczesnej i PO.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty*	Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?		
	Nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym	Nie ma znaczenia, na jakim kapitale oparta jest nasza gospodarka – kapitał nie ma narodowości	Trudno powiedzieć
w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	74	17	9
Kukiz'15	65	21	14
Platforma Obywatelska	37	47	16
Nowoczesna**	33	55	12
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	49	33	18
Niezamierzający brać udziału w wyborach	52	32	16

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Z analizy zróżnicowań społeczno-demograficznych wynika, że ponadprzeciętnie często przekonanie, iż kapitał nie ma narodowości, wyrażają badani lepiej wykształceni, znajdujący się w lepszym położeniu materialnym, częściej mężczyźni niż kobiety.

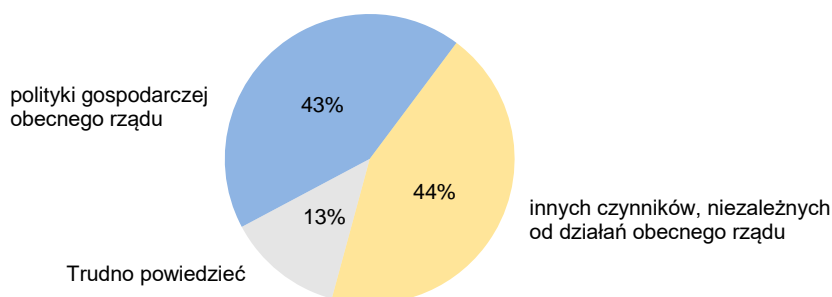
Przekonanie, że nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym, koresponduje z poglądem, że państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce. Większość badanych uważających, że nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym (71%), postuluje aktywną rolę państwa w gospodarce. Z kolei ponad połowa nieprzywiązujących znaczenia do pochodzenia kapitału (53%) opowiada się za minimalizowaniem ingerencji państwa w procesy rynkowe.

DIAGNOZA OBECNEJ SYTUACJI

Wartości wielu wskaźników makroekonomicznych pozwalają mówić o dobrym stanie naszej gospodarki. Opinie respondentów w kwestii, czy jest to zasługa obecnego rządu czy też innych czynników, niezależnych od działań obecnego rządu, są w tym względzie podzielone, praktycznie po równo (43% wobec 44%). Relatywnie niewielu nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie (13%).

CBOS

RYS. 5. Wielu ekonomistów pozytywnie ocenia obecny stan polskiej gospodarki. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to wynik przede wszystkim:

Poglądy na ten temat są silnie uwarunkowane poglądami politycznymi oraz preferencjami partyjnymi. Zdecydowana większość wyborców PiS i ponad połowa zwolenników ruchu Kukiz'15 uważa, że obecna dobra sytuacja gospodarcza jest przede wszystkim wynikiem polityki gospodarczej rządu. Z kolei ogromna większość sympatyków PO i Nowoczesnej przypisuje ją innym czynnikom, niezależnym od działań gabinetu Beaty Szydło. Natomiast poglądy niezamierzających głosować i niezdecydowanych co do swojego udziału w wyborach są w tym względzie podzielone. Uwzględniając

poglądy polityczne określone na osi lewica–centrum–prawica można zauważyć, że najczęściej obecną sytuację gospodarczą z polityką rządu wiążą identyfikujący się z prawicą, natomiast utożsamiający się z lewicą częściej niż pozostali pozytywny stan gospodarki przypisują innym czynnikom.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty*	Wielu ekonomistów pozytywnie ocenia obecny stan polskiej gospodarki. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to wynik przede wszystkim:		
	polityki gospodarczej obecnego rządu	innych czynników, niezależnych od działań obecnego rządu	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Polską Razem)	75	15	10
Kukiz'15	53	38	9
Platforma Obywatelska	16	80	4
Nowoczesna**	10	81	9
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	39	43	18
Niezamierzający brać udziału w wyborach	36	44	20

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Dane dotyczące tego elektoratu należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielką jego liczebność w próbie

Poza poglądami politycznymi i preferencjami partyjnymi opinie na ten temat w pewnej mierze różnicuje wiek, wykształcenie oraz wielkość miejscowości zamieszkania. Ankietowani powyżej 45 roku życia, badani z wykształceniem co najwyżej średnim, a także mieszkańcy wsi oraz miast od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców częściej niż pozostali pozytywny stan naszej gospodarki przypisują działaniom obecnego rządu. Z kolei ankietowani w wieku 25–34 lata, mieszkańcy największych miast oraz absolwenci wyższych uczelni ponadprzeciętnie często uważają, że stan ten jest wynikiem innych czynników.

***

Ponad połowa badanych opowiada się za aktywną rolą państwa w gospodarce, a do najważniejszych sposobów oddziaływania na gospodarkę ankietowani zaliczają: wspieranie przedsiębiorczości, przeciwdziałanie bezrobociu, stwarzanie dobrych ram prawnych dla funkcjonowania gospodarki, dbanie o rozwój gospodarczy i finanse publiczne. Ponad połowa respondentów uważa, że nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym, a opinie te idą w parze poglądem, że państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce.

Poglądy na temat roli państwa w gospodarce w znacznej mierze zależne są od poglądów politycznych i preferencji partyjnych. Zwolennicy PiS i ruchu Kukiz'15 w większości uważają, że państwo powinno pełnić aktywną rolę w gospodarce oraz że kapitał ma narodowość. Natomiast wśród zwolenników PO i Nowoczesnej przeważa przekonanie, że im mniej ingerencji państwa w gospodarkę, tym lepiej oraz że kapitał nie ma narodowości. Zupełnie inaczej elektoraty największych ugrupowań politycznych

postrzegają też źródła obecnej sytuacji gospodarczej. Dla większości wyborców PiS i zwolenników ruchu Kukiz'15 to głównie zasługa polityki gospodarczej obecnego rządu. Natomiast sympatycy PO i Nowoczesnej najczęściej są zdania, że jest to przede wszystkim wynik wpływu innych czynników, niezależnych od działań obecnego rządu.

Opracowała

Małgorzata Omyła-Rudzka

TABELA 1

		Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?			Liczba osób
		Państwo powinno odgrywać aktywną rolę w gospodarce	Im mniej państwa w gospodarce, tym lepiej	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		58	32	10	982
Płeć	Mężczyźni	56	37	7	463
	Kobiety	60	28	12	519
Wiek	18-24 lata	59	34	7	73
	25-34	55	35	10	191
	35-44	60	33	7	184
	45-54	61	29	10	149
	55-64	59	30	11	178
	65 lat i więcej	56	33	11	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	65	26	10	391
	Miasto do 19 999	51	41	8	140
	20 000 – 99 999	60	31	9	205
	100 000 – 499 999	54	36	10	140
	500 000 i więcej mieszk.	46	43	12	105
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	59	24	17	186
	Zasadnicze zawodowe	66	27	7	239
	Średnie	55	36	9	300
	Wyższe	54	40	6	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	50	41	8	104
	Średni personel, technicy	48	40	12	50
	Pracownicy adm.-biurowi	51	41	8	60
	Pracownicy usług	61	23	16	56
	Robotnicy wykwalifikowani	61	35	4	118
	Robotnicy niewykwalifik.	62	23	16	39
	Rolnicy	72	26	1	48
	Pracujący na własny rach.	59	33	8	47
	Bezrobotni	74	19	7	31
	Emeryci	57	32	11	243
	Renciści	64	25	11	70
	Uczniowie i studenci	55	41	4	28
	Gospodynie domowe i inni	57	29	14	87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	34	8	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	34	8	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	37	9	278
	prywatnym gosp. rolnym	70	26	4	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	69	23	8	92
	Od 650 zł do 999 zł	67	21	12	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	59	30	11	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	58	36	6	155
	2000 zł i więcej	57	38	5	219
Ocena własnych war. mater.	Złe	61	20	19	59
	Średnie	58	32	10	376
	Dobre	58	34	9	546
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	20	10	57
	Raz w tygodniu	64	26	10	400
	1-2 razy w miesiącu	52	38	10	148
	Kilka razy w roku	57	36	7	238
	W ogóle nie uczestniczy	46	44	10	129
Poglądy polityczne	Lewica	51	45	4	132
	Centrum	53	39	8	289
	Prawica	65	26	9	347
	Trudno powiedzieć	60	24	15	201

TABELA 2

		Która z opinii jest bliższa Pana(i) poglądom?			Liczba osób
		Nasza gospodarka w zbyt małym stopniu oparta jest na kapitale krajowym	Nie ma znaczenia, na jakim kapitale oparta jest nasza gospodarka – kapitał nie ma narodowości	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	30	14	981
Płeć	Mężczyźni	56	35	9	463
	Kobiety	56	26	18	518
Wiek	18–24 lata	49	30	21	73
	25–34	61	28	11	191
	35–44	48	35	16	184
	45–54	63	28	8	149
	55–64	61	29	10	178
	65 lat i więcej	51	32	17	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	59	25	16	391
	Miasto do 19 999	53	36	11	140
	20 000 – 99 999	54	33	13	205
	100 000 – 499 999	54	38	9	139
	500 000 i więcej mieszk.	54	30	16	105
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	54	24	22	186
	Zasadnicze zawodowe	58	26	16	239
	Średnie	57	34	10	300
	Wyższe	55	36	9	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	51	39	10	104
	Średni personel, technicy	53	39	8	50
	Pracownicy adm.-biurowi	60	29	11	60
	Pracownicy usług	66	22	12	56
	Robotnicy wykwalifikowani	56	31	13	118
	Robotnicy niewykwalifik.	53	35	11	39
	Rolnicy	71	27	2	48
	Pracujący na własny rach.	58	32	10	47
	Bezrobotni	53	27	20	31
	Emeryci	54	31	15	243
	Renciści	54	28	18	70
	Uczniowie i studenci	34	41	25	28
	Gospodynie domowe i inni	60	18	21	87
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	36	10	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	31	14	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	32	10	277
	prywatnym gosp. rolnym	68	28	4	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	62	24	14	92
	Od 650 zł do 999 zł	61	26	13	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	57	30	14	160
	Od 1400 zł do 1999 zł	57	33	10	155
	2000 zł i więcej	58	31	11	219
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	17	25	59
	Średnie	55	31	14	376
	Dobre	56	32	12	546
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	69	14	17	57
	Raz w tygodniu	60	25	15	399
	1–2 razy w miesiącu	51	37	11	148
	Kilka razy w roku	56	32	11	238
	W ogóle nie uczestniczy	42	43	16	129
Poglądy polityczne	Lewica	44	48	8	132
	Centrum	50	38	11	288
	Prawica	70	19	11	347
	Trudno powiedzieć	47	28	24	201

TABELA 3

		Wielu ekonomistów pozytywnie ocenia obecny stan polskiej gospodarki. Czy, Pana(i) zdaniem, jest to wynik przede wszystkim:			Liczba osób
		polityki gospodarczej obecnego rządu	innych czynników, niezależnych od działań obecnego rządu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		43	44	13	981
Płeć	Mężczyźni	46	45	10	463
	Kobiety	40	44	16	518
Wiek	18–24 lata	29	48	23	73
	25–34	39	53	8	191
	35–44	37	49	14	184
	45–54	46	46	8	149
	55–64	48	37	15	178
	65 lat i więcej	51	36	14	206
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	34	16	391
	Miasto do 19 999	36	52	12	139
	20 000 – 99 999	46	46	8	205
	100 000 – 499 999	38	49	12	140
	500 000 i więcej mieszk.	27	60	14	106
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	49	30	21	186
	Zasadnicze zawodowe	46	39	15	239
	Średnie	42	47	11	301
	Wyższe	36	57	7	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	60	12	104
	Średni personel, technicy	43	57		50
	Pracownicy adm.-biurowi	39	55	6	60
	Pracownicy usług	36	47	17	56
	Robotnicy wykwalifikowani	37	50	13	118
	Robotnicy niewykwalifik.	57	36	7	39
	Rolnicy	47	42	11	48
	Pracujący na własny rach.	46	43	11	47
	Bezrobotni	35	48	17	31
	Emeryci	50	36	14	243
	Renciści	48	31	21	70
	Uczniowie i studenci	24	53	24	28
Gospodynie domowe i inni	50	35	14	87	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	41	52	7	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	52	12	77
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	52	11	278
	prywatnym gosp. rolnym	45	42	13	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	46	33	21	92
	Od 650 zł do 999 zł	52	34	14	125
	Od 1000 zł do 1399 zł	44	42	14	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	51	45	5	154
	2000 zł i więcej	38	54	8	220
Ocena własnych war. mater.	Złe	37	40	23	59
	Średnie	43	42	16	376
	Dobre	44	46	10	546
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	27	16	57
	Raz w tygodniu	52	35	13	400
	1–2 razy w miesiącu	39	49	12	148
	Kilka razy w roku	34	53	13	238
	W ogóle nie uczestniczy	29	59	12	129
Poglądy polityczne	Lewica	24	69	7	132
	Centrum	33	53	14	289
	Prawica	65	26	9	347
	Trudno powiedzieć	33	47	20	200